

SYLABUS – OPIS ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1. Nazwa zajęć/przedmiotu: Sztuki plastyczne w kontekście społecznym świata antycznego – portret rzymski
2. Kod zajęć/przedmiotu: 19-SPSA-23-ArchU
3. Rodzaj zajęć/przedmiotu (obowiązkowy lub fakultatywny): fakultatywny
4. Kierunek studiów: Archeologia, specjalizacja Archeologia Orientalna i Antyczna
5. Poziom studiów (I lub II stopień, jednolite studia magisterskie): II stopień
6. Profil studiów (ogólnoakademicki / praktyczny): ogólnoakademicki
7. Rok studiów (jeśli obowiązuje): II
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin (np.: 15 h W, 30 h ĆW): 15 h ĆW
9. Liczba punktów ECTS: 1
10. Imię, nazwisko, tytuł / stopień naukowy, adres e-mail prowadzącego zajęcia: Ewa Bugaj, prof. UAM dr hab., ebugaj@amu.edu.pl
11. Język wykładowy: polski
12. Zajęcia / przedmiot prowadzone zdalnie (e-learning) (tak [częściowo/w całości] / nie): nie

II. Informacje szczegółowe

1. Cele zajęć/przedmiotu:

Celem zajęć jest umożliwienie studentom opanowania aktualnej wiedzy na temat rzymskich przedstawień plastycznych reprezentowanych przez jedno z najobficiej zachowanych wizualnych źródeł materialnych, a mianowicie przez rzeźbę portretową (w tym posągi) i wizerunki tzw. twarzy/postaci typowych dla konkretnych okresów rozwoju cywilizacji rzymskiej. Nacisk położony będzie przede wszystkim na uświadomienie uczestnikom kursu faktu, iż pozostałości starożytnych przedstawień obrazowych, które w nowożytnej kulturze europejskiej włączono w pojemną kategorię dzieł sztuki, przypisując im odmienne funkcje niż pełniły w czasach swego powstania, w dzisiejszej nauce zyskują coraz poważniejszą rolę na polu budowaniu wiedzy o społecznościach starożytnych i służą do rozpoznawania wartości i zasad, którymi się kierowały. Postulowaną drogą postępowania badawczego jest próba analizowania i interpretowania rzeźbiarskich przedstawień plastycznych w możliwie najszerzej ujmowanym kontekście ich powstania, funkcjonowania i odbioru. W wyniku kursu studenci powinni posiadać umiejętność takiego podejścia badawczego, rozumiejąc jego możliwości i ograniczenia, jak również potrafić krytycznie ocenić dostępny korpus źródeł.

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują):

Podstawy wiedzy na temat historii i kultury świata greckiego i rzymskiego w starożytności.

3. Efekty uczenia się (EU) dla zajęć i odniesienie do efektów uczenia się (EK) dla kierunku studiów:

Symbol EU dla zajęć/przedmiotu	Po zakończeniu zajęć i potwierdzeniu osiągnięcia EU student/ka:	Symbole EK dla kierunku studiów
SPSA_01	posiada zaawansowaną wiedzę na temat jednej z najważniejszych gałęzi kultury wizualnej starożytności rzymskiej, a mianowicie na temat rzeźby portretowej i posągów, zna rozwój badań nad nimi oraz najnowsze koncepcje mające zastosowanie na tym polu	K_W03, K_W04, K_W05, K_W06, K_W07,
SPSA_02	potrafi przedstawić rzymskie źródła rzeźbiarskie w odniesieniu do portretów i wizerunków rozmaitych typowych postaci w ujęciu diachronicznym od czasów republiki po schyłek cesarstwa, wskazując okresy zmian i kierunki rozwoju	K_W04, K_W07,
SPSA_03	posiada umiejętność prawidłowego przypisania dzieł do okresów, określenia stylu ich wykonania, rozpoznania przedstawianych postaci historycznych lub wizerunków 'typowych' dla poszczególnych faz historycznych i regionów (centrów wytwórczych)	K_W04, K_W07,
SPSA_04	potrafi twórczo zinterpretować różnorodne rzymskie portretowe źródła rzeźbiarskie biorąc pod uwagę przesłanki na temat społeczno-politycznego kontekstu ich wytworzenia, funkcjonowania i odbioru; rozumie siłę ich oddziaływania oraz powody i okoliczności niszczenia	K_W04, K_W07, K_U09, K_U10

SPSA_05	posiada umiejętność krytycznej oceny dostępnego korpusu rzymskich dzieł rzeźbiarskich ze względu na ich wagę dla budowania wiedzy na temat starożytnej rzymskiej społeczności, a szczególnie rozpoznawania wartości i zasad, którymi się kierowała	K_U05, K_U07, K_U09, K_U10
SPSA_06	ma świadomość znaczenia i roli rzymskiej spuścizny rzeźbiarskiej dla rozwoju nowożytnej kultury europejskiej, szczególnie na polu sztuk plastycznych, potrafi ją wskazać na licznych przykładach	K_U09, K_U10, K_K05

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiednich efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu:	Symbol EU dla zajęć/przedmiotu
Portret i sztuka portretowania oraz jej funkcje: próba zdefiniowania zjawiska	SPSA_01, SPSA_05
Zarys badań nad rzymską sztuką portretową, typami przedstawieniowymi, ich znaczeniem i funkcją społeczną	SPSA_01, SPSA_05
Formy publicznej honoryfikacji a oczekiwania prywatne i społeczne w starożytnym Rzymie, portrety prywatne oraz posągi honoryfikacyjne - geneza i formy zjawiska	SPSA_01- SPSA_04
Posągi honoryfikacyjne i portrety: postaci przedstawiane i ich status społeczny; ofiarodawcy; oczekiwania stawiane przedstawieniom, mechanizmy rozwoju, akceptacja społeczna i odbiór wizerunków	SPSA_01- SPSA_04
Miejsca lokalizacji rzeźb: przestrzenie i budowle publiczne oraz prywatne, place, domostwa, wille, grobowce	SPSA_01- SPSA_04
Sposoby przedstawiania, zastosowane środki artystyczne a materiał używany do wykonania rzeźb: brąz, marmur, inne kamienie w tym poślednie lokalne, kamienie kolorowe, złoto, srebro, kość słoniowa, wosk i inne; techniki rzeźbiarskie stosowane w starożytnym Rzymie	SPSA_01- SPSA_04
Sposoby przedstawiania: pełne figury męskie - w todze, w zbroi, nagie; formy skrócone męskie - hermy, clipeusy, tonda, półfigury, biusty	SPSA_01- SPSA_04
Rozwój, ikonografia i dystrybucja biustów portretowych w świecie rzymskim	SPSA_01- SPSA_04
Postaci przedstawiane, Rzymianie i obcy, wyzwolenci i niewolnicy, twarze 'typowe' dla poszczególnych okresów, wizerunki ludzi pełniących różne funkcje, zawody, sposoby manifestowanie tożsamości	SPSA_01- SPSA_04
Portrety cesarzy: formy prezentacji rzymskich władców, okoliczności i miejsca stawiania cesarskich pomników rzeźbiarskich, zamawiający i dedykacje, odbiór; prototypy posągów i głów, rynek, repliki, sposoby rozpowszechniania, bazy i inskrypcje	SPSA_01- SPSA_04
Portrety cesarzowych i kobiet je naśladowujących rozpowszechniane w sferze publicznej i prywatnej; typy posągów i głów, stroje, ozdoby, fryzury	SPSA_01- SPSA_04
Podsumowanie: potęga wizerunków typu portretowego w świecie rzymskim; dziedzictwo rzymskiej sztuki portretowej w kulturze europejskiej	SPSA_05, SPSA_06

5. Zalecana literatura:

- Balty J.Ch., *Porträt und Gesellschaft in der römischen Welt*, 11. Trierer Winckelmannsprogramm, Mainz 1991.
- Bugaj, E., Sposoby czytania rzymskich portretów starców z okresu republiki, *Symbolae Philologorum Posnaniensium Graecae et Latinae* 24.1, 2014: 33-60.
- Fejfer J., *Roman Portraits in Context*, Berlin, New York 2008.
- Giuliani L., *Bildnis und Botschaft: hermeneutische Untersuchungen zur Bildniskunst der römischen Republik*, Frankfurt 1986.
- Gregory A.P., "Powerful Images": Responses to Portraits and the Political Uses of Images in Rome", *Journal of Roman Archaeology* 7, 1994: 80-99.
- Kleiner D. E. E., *Roman Sculpture*, New Haven, London 1992.
- Lahusen G., *Römische Bildnisse. Auftragebber – Funktionen – Standorte*, Mainz 2010.
- Stewart P., *Statues in Roman Society: Representation and Response*, Oxford 2003.

III. Informacje dodatkowe

1. Metody i formy prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych EU (proszę wskazać z proponowanych metod właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne)

Metody i formy prowadzenia zajęć	X
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	X
Wykład konwersatoryjny	X
Wykład problemowy	
Dyskusja	X
Praca z tekstem	X
Metoda analizy przypadków	X
Uczenie problemowe (Problem-based learning)	
Gra dydaktyczna/symulacyjna	
Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych)	
Metoda ćwiczeniowa	
Metoda laboratoryjna	
Metoda badawcza (dociekania naukowego)	
Metoda warsztatowa	
Metoda projektu	
Pokaz i obserwacja	
Demonstracje dźwiękowe i/lub video	
Metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”)	
Praca w grupach	
Inne (jakie?) -	
...	

2. Sposoby oceniania stopnia osiągnięcia EU (proszę wskazać z proponowanych sposobów właściwe dla danego EU lub/i zaproponować inne)

Sposoby oceniania	Symbole EU dla zajęć/przedmiotu					
Egzamin pisemny						
Egzamin ustny						
Egzamin z „otwartą książką”						
Kolokwium pisemne						
Kolokwium ustne	X					
Test						
Projekt						
Esej	X					
Raport						
Prezentacja multimedialna	X					
Egzamin praktyczny (obserwacja wykonawstwa)						
Portfolio						
Inne (jakie?) -						
...						

3. Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem	15

Praca własna studenta*	Przygotowanie do zajęć	10
	Czytanie wskazanej literatury	100
	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	10
	Przygotowanie projektu	
	Przygotowanie pracy semestralnej	
	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	10
	Inne (jakie?) -	
	...	
SUMA GODZIN		55
LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU		1

* proszę wskazać z proponowanych przykładów pracy własnej studenta właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne

4. Kryteria oceniania wg skali stosowanej w UAM:

bardzo dobry (bdb; 5,0): student w stopniu wyróżniającym opanował treści nauczania

dobry plus (+db; 4,5): student w stopniu bardzo dobrym opanował treści nauczania

dobry (db; 4,0): student w stopniu dobrym opanował treści nauczania

dostateczny plus (+dst; 3,5): student w stopniu zadowalającym opanował treści nauczania

dostateczny (dst; 3,0): student w stopniu dostatecznym opanował treści nauczania

niedostateczny (ndst; 2,0): student nie opanował 60% treści nauczania